

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาคือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นในปีงบประมาณ 2533-2535 จำนวนทั้งสิ้น 1,791 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างในอัตรา 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากร (เครือข่าย 2530:184) ซึ่งได้ตัวอย่างจำนวน 180 คน ในการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเกษตรกรตามสภาพภูมิประเทศของจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยเขตพื้นที่ราบลุ่มและเขตพื้นที่แบบลูกคลื่นและภูเขา คัดเลือกอำเภอที่มีการเลี้ยงโคเนื้อและมีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อในปีงบประมาณ 2533-2535 ปริมาณมากที่สุดเขตพื้นที่ละ 2 อำเภอ และกำหนดจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอและแต่ละตำบลตามลำดับ ตั้งรายละเอียดที่แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ได้ออกแบบขึ้นเพื่อสอบถามข้อมูล และวัดลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไปบางประการ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถาวร การได้รับข่าวสาร การติดต่อแนะนำจากเจ้าหน้าที่

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความต้องการทางจิตวิทยาสังคม 3 ประการของเกษตรกร คือ ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้รับ ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง ความต้องการพวกพ้อง แบบวัดดังกล่าวมีลักษณะดังนี้

1. ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้รับ ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นข้อความประเภทเห็นด้วยคล้อยตาม (Favorable Statement) คือ มีลักษณะบวก เช่น เห็นด้วย สนิบสนุน จำนวน 10 ข้อความ

2. ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเรื่องราวของความต้องการเกียรติและชื่อเสียง เป็นข้อความประเภทเห็นด้วยคล้อยตาม และประเภทไม่เห็นด้วย (Unfavorable Statement) คือ มีลักษณะลบ เช่น ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน ประเภทละ 5 ข้อความ

3. ความต้องการพวกพ้อง ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเรื่องราวของความต้องการพวกพ้อง เป็นข้อความประเภทเห็นด้วยคล้อยตามและประเภทไม่เห็นด้วย ประเภทละ 5 ข้อความ ข้อความแต่ละข้อความประกอบด้วยหน่วยประเมินค่า 5 หน่วย ตามแนววัดทัศนคติของ Likert สำหรับการให้คะแนนจะแบ่งตามลักษณะข้อความว่าเป็นแบบ Favorable หรือ Unfavorable ดังนี้

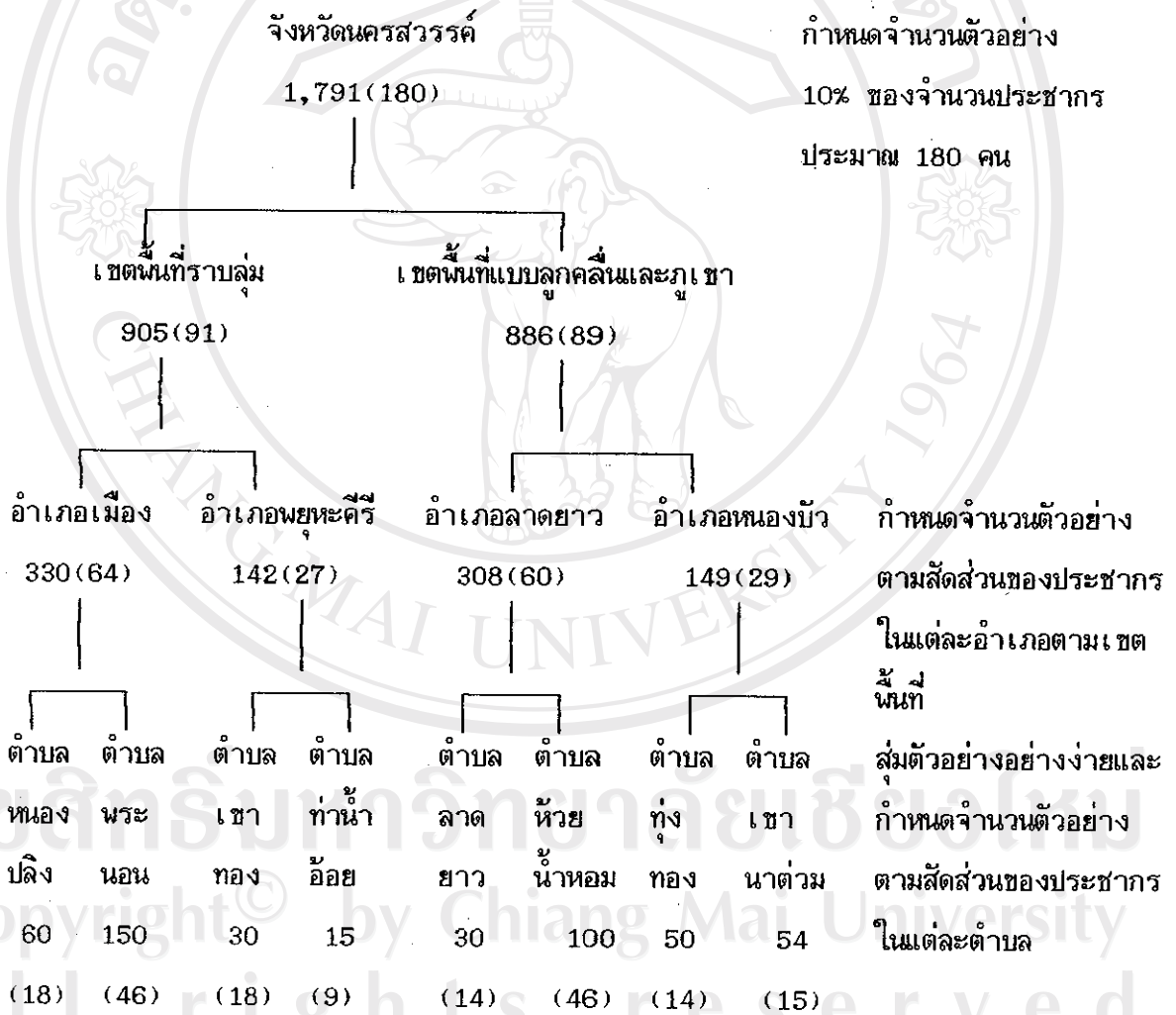
ลักษณะของข้อความ

ระดับความเห็นคะแนน	ลักษณะของข้อความ	
	Favorable คะแนน	Unfavorable คะแนน
เห็นด้วยอย่างมาก	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่มีความเห็น	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1	5

คะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแบ่งเป็นช่วง ๆ เพื่อพิจารณาทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับความต้องการทางจิตวิทยาสังคม (ประคอง 2530:15) มีดังนี้

แผนภูมิที่ 2

แสดงการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามสัดส่วนของประชากร ในแต่ละพื้นที่

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงไว้ในแต่ละพื้นที่นั้นคือ จำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่
 ตัวเลขที่แสดงไว้ใน () คือ จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร
 ในแต่ละระดับพื้นที่

คะแนน	4.6-5.0	แสดงว่ามีทัศนคติที่ดีที่สุด
คะแนน	3.6-4.5	แสดงว่ามีทัศนคติที่ดี
คะแนน	2.6-3.5	แสดงว่ามีทัศนคติที่ปานกลาง
คะแนน	1.6-2.5	แสดงว่ามีทัศนคติที่ไม่ดี
คะแนน	1.0-1.5	แสดงว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งประกอบด้วย

การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ	11	ลักษณะ
การมีส่วนร่วมในการประสานงานและประชาสัมพันธ์	4	ลักษณะ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม	5	ลักษณะ
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	5	ลักษณะ

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทั่วได้ โดยระบบการให้คะแนนตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลระบุคำตอบว่า ทุกครั้ง บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เข้าร่วม โดยได้กำหนดการให้คะแนนดังนี้

ทุกครั้งที่	=	3	คะแนน
บ่อยครั้งที่	=	2	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	=	1	คะแนน
ไม่เข้าร่วม	=	0	คะแนน

คะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแบ่งเป็นช่วง ๆ เพื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ มีดังนี้

คะแนน	2.01-3.00	แสดงว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก
คะแนน	1.01-2.00	แสดงว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมปานกลาง
คะแนน	0.01-1.00	แสดงว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ความต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

ในกรณีของการวัดความต้องการจิตวิทยาสังคมนั้น เมื่อสร้างแบบสอบถามขึ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่าความถูกต้องและเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้ :

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงตามเนื้อหา พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถามตามที่ได้รับคำแนะนำ
2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนของการวัดความต้องการทางจิตวิทยาสังคม ด้วยวิธีการวัดความสอดคล้องภายใน และเนื่องจากแบบสอบถามเป็นการวัดทัศนคติตามแนวของ Likert จึงได้หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Cronbach's Alpha (ไพศาล 2527:79) ได้ค่า Reliability ดังนี้

แบบวัดความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้รับ	= 0.88
แบบวัดความต้องการเกียรติและชื่อเสียง	= 0.77
แบบวัดความต้องการพวกพ้อง	= 0.74

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์จะถูกนำไปทดสอบกับเกษตรกรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดนครสวรรค์ในพื้นที่ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นพื้นที่ตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 20 คน แล้วนำผลที่ได้มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดนครสวรรค์ จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่าง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสัมภาษณ์สอบถามประชากรตัวอย่าง โดยผู้วิจัยและทีมผู้สัมภาษณ์จำนวน 6 คน ซึ่งได้รับการชี้แจงแนะนำให้เข้าใจในการเก็บข้อมูล โดยการให้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้เมื่อตรวจสอบความเรียบร้อยแล้ว จะนำมาลงรหัสคอมพิวเตอร์และจัดบันทึกลงตารางลงรหัส เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science, SPSS) ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่เหมาะสมดังนี้

1. สถิติพรรณนาในข้อมูลประเภทกลุ่ม (Nominal Scale) และอันดับ (Ordinal Scale) ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลประเภทช่วง (Interval Scale) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) เป็นต้น

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Method) ซึ่งมีสมการดังนี้

$$P = a + b_1 X_1 + b_2 X_2 + b_3 X_3 + b_4 X_4 + b_5 X_5 + b_6 X_6 + b_7 X_7 + b_8 X_8 + b_9 X_9 + b_{10} X_{10}$$

เมื่อ P = การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดนครสวรรค์

a = ค่าคงที่

$b_{1..10}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม เมื่อควบคุมค่าของตัวแปรอิสระอื่นที่มีอยู่ในสมการให้คงที่แล้ว

- X_1 = อายุของเกษตรกร
 X_2 = ระดับการศึกษา
 X_3 = ตำแหน่งทางสังคม
 X_4 = รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน
 X_5 = ขนาดพื้นที่ถนอกรอง
 X_6 = การได้รับข่าวสาร
 X_7 = การติดต่อแนะนำจากเจ้าหน้าที่
 X_8 = ความคาดหวังต่อประโยชน์ที่จะได้รับ
 X_9 = ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง
 X_{10} = ความต้องการพวกร้าง

เกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธภาพ (2531:198) ได้แบ่งเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธภาพดังนี้

ค่าของ r	แสดงว่า
+ .70 ขึ้นไป	ความสัมพันธภาพในทางบวกและสูง
+ .50 ถึง + .69	ความสัมพันธภาพในทางบวกและมากพอสมควร
+ .30 ถึง + .49	ความสัมพันธภาพในทางบวกและปานกลาง
+ .10 ถึง + .29	ความสัมพันธภาพในทางบวกและต่ำ
+ .01 ถึง + .09	ความสัมพันธภาพในทางบวกและแทบจะไม่มีความสัมพันธ์เลย
.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย
- .01 ถึง - .09	ความสัมพันธภาพในทางลบและแทบจะไม่มีความสัมพันธ์เลย
- .10 ถึง - .29	ความสัมพันธภาพในทางลบและต่ำ
- .30 ถึง - .49	ความสัมพันธภาพในทางลบและปานกลาง
- .50 ถึง - .69	ความสัมพันธภาพในทางลบและมากพอสมควร
- .70 ขึ้นไป	ความสัมพันธภาพในทางลบและสูงมาก